

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravišništvo sta v Alojznic.

Gvidon Areški.

(Konec.)

Pred vsem si je Gvidon prizadejal, zboljšati dotadanji način zaznamovanja, s čemur je še-le kak poduk v petji prav za prav bil mogoč. Odpravil je negotovo lego nevm, in vsakemu glasu odkazal popolnoma določeno mesto, ki si ima vedno enako ostati, da se prej spozna, in s tem je odstranil vso negotovost. Ob njegovem času že posluževali so se ene, tudi dveh čert, katere so bile navadno pobarvane, rudeče F-čerta, rumeno C-čerta, in da so se bolj poznale, so verhu tega pripisovali čerki F in C (claves signatae, namestovali ste naša ključa, ki sta se iz njih razvila). Nad te čerti, pod in med nje so postavljali nevme; vendar pa je vsa ta pisava bila zelo pomanjkljiva in je še velike zmešnjave naredila, če so prepisovalci bili le količkaj nenatančni. K rudeči in rumeni čerti privzel je Gvidon še dve drugi (nebarvani), in tako dobil dovršeno sostavo četirih čert, katera mu je predstavljala devet stopenj glasu, ker je Gvidon porabil tudi prostore med čertami ali presledke. Ob levem robu pripisane čerke naznanjale so pomen čert in presledkov. Na to sostavo čert pisal je zdaj Gvidon nevme (kajti čerke kot glasbeno pisavo je pač rabil pri prvem poduku, v praksi, t. j. v cerkvenem petji pa, ker je bila tukaj potrebna krajša in hitrejša pisava, je ohranil nevme, posebno ker razno-verstno obrazilo nevm ni zaznamnjalo le glasove, ampak tudi prednašanje) in sicer tako, da vsaka nevma je dobila svoje odločeno mesto. S tem je pa napeljal, da so se jele nevme razmotavati in toliko razvijati, da je manj znamenj že zadostilo glasbeni pisavi; in zdaj je bilo mogoče, v petji posebej kaj podučevati. Gvidon je to začel s tem, da je učencem na monokordu pokazal razverstitev glasov in sostavo oktav.

Gvidonova skala je obsegala 21 glasov:

$$\Gamma \text{ A B C D E F G } a \text{ b } \sharp c \text{ d e f g } \begin{matrix} a \text{ b } \sharp c \text{ d} \\ a \text{ b } \sharp c \text{ d.} \end{matrix}$$

Γ so skali, kakor Gvidon sam pravi, že pred njim pripisovali; posluževali pa so se te čerke, da so ž njo ta glas zaznamnjali zato, ker ste latinski čerki G in g v skali že rabljeni. Potem je Gvidon svoje učence vadil v raznih intervalih čisto diatonične sostave (semitonium, polton; tonus, celi

ton; semiditonus, mala terca; ditonus, velika terca; diatessaron, kvarta; diapente, kvinta; — druge razmere glasov se v cerkvenih napevih navadno niso nahajale), dalje jih je podučeval v 8 tonih, in v razverstitvi celih in poltonov navzgor in navzdol in to vse z mnogoterimi pripravnimi praktičnimi vajami. Učencu zato tudi svetuje, da ne bo vedno le od monokorda odvisen ali od učenikovega gerla, naj se zgodaj dobro navadi nekaterih popevov, ki se z različnimi toni začenjajo, da po teh popevih ima potem za vsaki glas natanko v spominu in za vse slučaje v svoji oblasti razverstitev glasov na vzgor in navzdol. — Sam za-se se je v to sverho posluževal himne za praznik sv. Janeza Kerstnika „*Ut queant laxis resonare fibris mira gestorum famuli tuorum, solve polluti labii reatum, sancte Joannes*“, v katerem se vsak naslednji odstavek začne z naslednjim višjim glasom, tako da ti začetni toni vse stopnje glasú, ki se rabijo, v eni versti (c, d, e, f, g, a) predstavljajo. Od tod so pozneje vzeli zloge „ut, re, mi, fa, sol, la“, ter so po njih glasove imenovali, in „mi, fa“ v solmizaciji *) in mutaciji **) , ki pa nikakor ni Gvidonova iznajdba, ampak še-le naslednikov njegovih, kakor tudi ne, da-si po njem imenovana „Gvidon-ova roka“.

Godba je za Gvidonovih časov bila bolj proizvod primerjajočega uma kakor pa domišljije, zato se ne smemo čuditi njegovemu navodu za sestavo napevov (vendar menda le bolj pripomoček začetnikom), ko svetuje, pod versto 21 tonov pisati 5 samoglasnikov zaporedoma, — in potem na samoglasnike kitice postaviti dotični ton. Da mu pa vendar to popolnoma mehanično in suhoparno početje ni bilo tako za resnico, jasno je iz njegovih določil, kakošni da morajo biti napevi, iz katerih določil veje višji umetniški duh, namreč da učinek petja se ravna po spremembi reči, po okoliščinah, katere opeva, — za žalostne dogodke, žalostne sostave glasov itd. Tudi so Gvidona imenovali iznajdenika diafonije (in celo kontrapuncta), vendar čisto po krivici. Diafonija, katero je on učil, ni družega, kot stari Hukbaldov Organum v obeh svojih verstah; vzel in rabil je ravno, kar je bilo za njegovega časa v navadi, vendar imenuje navadno diafonijo v ravni versti mnogih kvint terdo, svojo pa mehko. Gvidon dá prednost progresijam kvart, in vmes pomeša sekunde, terce, kvinte; pripusti pa, da se proti koncu glasovi mej seboj bližajo in v soglasji utihnejo.

Gvidonovo praktično učilo in njegova gotova zaznamba glasov se je z največjo hitrostjo v druge dežele razširila; pri tem se je marsikaj dalje razvilo, marsikaj novega pridjalo, in lahko je umeti, kako da je sporočilo veliko tacega, kar so še-le njegovi nasledniki in učenci dodali, njemu pripisovalo, tako „Gvidonovo roko“, „solmizacijo“, iznajdbo pravih not, glasovira, pravega kontrapuncta in dr. „Ves tud, pravi Ambros, ki ga je srednji vek obdelovanji glasbe daroval, se splošno njemu pripisuje: Gvidon areški je, djal bi, postal abstractum, mitično bitje“. V resnici Gvidon vsega tega podtikanja ne potrebuje. Njegova slava je in ostane velika, ker je za časa, ko so se

*) Solmisatio je ravno raba 6 Aretinskih ali Gvidonovih zlogov „ut, re, mi, fa, sol, la“ za imenovanje tonov.

**) Mutatio se je v solmizaciji zvala zamenjava heksakordove stopnje z kako drugo istega ključa in enake visočine glasú. To se je zgodilo, ker 6 Gvidonovi zlogi niso zadostili, zato so na vsak polton skušali postaviti „mi, fa“.

zarad pomankljivega zaznamovanja popevi skoraj le mehanično od ust do ust mogli izročevati, ko je zato petje bilo tako neznano težavno in omejeno, iznašel glasbeno pisavo in učilo, ki je to lepo umetnijo oprostilo tesnih spon, ji odperlo pot v vse kroge življenja in spodbudilo, da se je godba urno in lepo vzgojila in izobrazila.

Občni zbor Cecil. društva dné 13. sept. t. l.

(Dalje.)

Kar se tiče „Cerkv. pesmarice“ — se je reč zopet zavlekla. — Meseca decembra je bilo toliko gradiva za „Pesmarico“ pripravljenega od g. Försterja, da, ako bi se bilo nadaljevalo, bi sl. družba sv. Mohora ne bila prišla s tiskom „Pesmarice“ za letos v zadrego. Ker so pa ljubljanski gg. udje artističnega odseka, in tudi zunanji, bili tega mnenja, da se noben član tega odseka prezirati ne sme pri pregledovanji te zbirke, in ker je sl. odbor družbe sv. Mohora blagovolil dopisati našemu odboru, da ga je volja počakati s tiskom „Pesmarice“ do drugzega leta, ako se mu pošlje do konca julija t. l. vsaj polovico rokopisa „Pesmarice“ in to popolnem za tisk pripravljenega. — Zato se je s prvega pripravljen del „Pesmarice“ na stran položil, in velikonočni torek je imel artistični odsek za „Pesmarico“ (kateri je to delo s a m v roke vzel) svojo sejo v tamen. Artistični odsek je dal č. g. I. Tavčarju, kaplanu brezniškemu, ki ima gotovo največo zbirko cerkv. pesmi, nalogo, ozir. ga naprosil, naj spiše napeve za „Pesmarico“ v seji določene in poskerbi dober tekst. Se je li to že storilo, o tem društveni odbor še ni do danes dobil poročila od artističnega odseka.

Za letošnje darilo si je odbor umislil čč. udom dati: Officia Nativitatis Domini, Hebdomadae sanctae, Dominicae Resurrectionis et Defunctorum od J. G. Mettenleiter-ja. — Ta knjiga zdela se je zarad tega posebno koristna, ker so psalmi povsodi prav navedeni, in naglas zaznamovan.

Naj omenim tù še društvenega glasila: „Cerkv. glasbenika“. — Da je nam društven organ potreben, pripoznalo se je že početkom našega društva. Zato bi bilo tudi želeti, da se podpira z naročbo, priporočanjem in dopisi, kakor jo zasluži reč, katero list zastopa, cerkv. glasba. Naj nihče ne pravi, kakor se večkrat sliši: Pri nas sicer napredujemo, pa čemu to po svetu raznašati; saj veste, da se bode reklo: Glejte, kako se baha! — Gospoda moja! to je napačno. Za vsako malo stvarico dela dandanes svet reklamo; in napredki v tako važni stroki, kakor je cerkv. glasba, zavoljo katere se je ustanovilo naše društvo in njegov list, naj bi ostali pozabljeni. Tu naj bi pomislili staro resnico: Exempla trahunt — in gotovo bi bili danes za lep korak naprej. Odstranimo toraj tisto abotno sramožljivost in prečudni strah pred svetom; tù gré za više nazore, da-si jih tudi marsikdo nerad pripozna.

Pripomoči, da se visoki in lepi namen Cec. društva doseže, je tudi imenitna in sveta dolžnost, če tudi ne z glasom, vsaj vendar v sercu in djanji, posebno s pobožno in pridno udeležbo pri službi božji, prepevati hvalo Najvišemu. Vsi, ki prihajajo k službi božji, duhovnik in ljudstvo, se zanimajo

zato, da se sliši petje, katero je vredno veličastva božjega in svetosti sv. daritve. Vsi, katerim je blagor sv. cerkve in posameznih občin ter tudi lastni blagor pri serci, morajo želeli, da spoznanje svetih činov splošno in njih udeležba sadonosna postane, in da se na sv. kraji ne sliši petje, ki serce čez vsakdanost in nizkost povzdigne ter gine in blaži.

Sl. zbor! Kdor tako misli, — in kdo bi ne? — ta naj pomaga po vsi svoji moči, z besedo, peresom in denarjem, da bode naše Cec. društvo rastle, se okrepilo in razširjalo, — v kar nam Bog pomagaj in sv. Cecilija!

Glasbeni vodija g. A. Foerster poroča o orgljarski šoli naslednje:

Orgljarsko šolo našega Cecilijinega društva je obiskovalo letos 23 učencev, izmed katerih je 10 dobilo spričevalo sposobnosti.

Podučevale so 4 učiteljske moči v 24 urah na teden, katere so obiskovali učenci ali skupno ali pa razdeljeni na 2 kurza. Razun teh ur so bile vse druge od 5. zjutraj do 8. zvečer razdeljene med posamezne učence za vajo na orgljah, na harmoniju in na glasoviru. Novo šolsko leto se bode pričelo 5. oktobra t. l.

Društveni blagajnik č. g. Žiga Bohinec poroča o dohodkih in stroških Cec. društva od zadnjega občnega zbora do zdaj, t. j. 7. avgusta 1879 do 13. septembra 1880.

D o h o d k i :

Ostane od prejšnjega leta	865 gld. 65 kr.
Udnine	252 " — "
Cerkveni doneski za orgljarsko šolo	651 " — "
Obresti hranilniške knjižice (ki do letos niso bili vračunjeni)	100 " 64 "

S k u p . 1869 gld. 29 kr.

S t r o š k i :

Šolska soba	18 gld. 33 kr.
Popravljanje instrumentov	63 " 80 "
Muzikalije	13 " 15 "
Časopisi	— " 91 "
Kurjava 3 šolskih sob	37 " 65 "
Svečava	2 " 99 "
Honorar učiteljema	600 " — "
Razni stroški	6 " 90 "

S k u p . 743 gld. 73 kr.

D o h o d k i . 1869 gld. 29 kr.

S t r o š k i . 743 " 73 "

Ostane k . 1125 gld. 56 kr.

Gosp. tajnik izreče še toplo zahvalo onim preč. gg. dekanom, kateri po svoji dekaniji nabirajo letnino od društvenikov in mu jo pošiljajo; prosi ob enem, naj blagovolé to tudi v prihodnje storiti.

Po dokončanih poročilih vpraša preč. g. predsednik navzoče, če je li koga volja govoriti. Čest. g. Jos. Lavtižar, kaplan v Šentjurji pri Kranji, prosi besede, hoteč govoriti: zakaj da ima reforma cerkv. petja toliko sovrážnikov med nami. Naj tù natisnemo ves govor, ki se tako glasi:

S l a v n i z b o r !

Ako se oglasim v tej prečastiti skupščini za besedo, prosim pred vsem slavni zbor, da mi odpusti, ker očitno nastopim. Rad bi namreč nekoliko izpregovoril o potrebni reformi cerkvenega petja ter s tim razodel terdno prepričanje, katero sem si pridobil o tej reči posebno zadnjih pet let kot duhovnik.

Dobro se še spominjam besedi, katere je navedel pri prvem občnem zboru našega društva tajnik in vrednik „Cerkvenemu glasbeniku“ gospod Gnjezda rekoč z Gamalielom: „Poterpimo! Ako je to človeško delo, bo samo od sebe razpadlo; ako je pa božje, se mu ne moremo ustavljati.“ In glejte! Lučica, ki se je takrat prižgala, gori še danes in kamen, ki se je takrat sprožil, vali se naprej svojo pot, če tudi bolj počasi.

Mislim, da med slavnim zborom ni nasprotnikov tej sveti reči; to pa dobro vem, da tisti, ki jej pogubljenje prerokujejo, tega ne bodo doživeli.

In kakošni so ti nasprotniki? Največ je takih, o katerih veljajo besede: „Gospod, odpusti jim, ker ne vedo, kaj delajo!“ To so nasprotniki iz nevednosti. Celo dolgo leto jim znabiti ne pride v roke kak članek, ki bi jim pojasnil nalogo cerkvenega petja in če so tudi naročeni na „Cerkv. glasb.“, ga le po verhu pregledajo ali celo nič ne berejo. Manjka jim toraj spoznanja, in kjer tega ni, tam tudi ni poboljšanja. Zato imamo še po večini fará cerkveno-glasbene pušave, kraje, kjer je cerkveno petje „in tenebris et in umbra mortis“, kraje, kjer so nekateri zadovoljni z vsem, kar s kora slišijo, kraje, ki so naravnost zoper reformo ali se vsaj ne zmenijo za-njo. Tukaj nam za zdaj ne ostane drugega, kakor vsesti se z Jeremijem na obzidje jeruzalemsko in jokati nad razdjanjem svetega mesta.

(Konec prih.)

D o p i s i.

— **Iz Kostanjevice**, 4. okt. — Pri nas smo 5. sept. obhajali 25letnico duhovnega pastirovanja župnika našega in knezoškofijskega duhovnega svetovalca prečastitega gosp. J. Lesjak-a. Slovesnost z obširnim programom se je veršila že v predvečer na župnijskem dvorišči in 5. sept. v cerkvi. Ne bom popisoval vse svečanosti, katera se je točno po programu veršila, omenim le petje, katero se je, smem reči, v zadovoljnost občinstva izpeljalo. Petje v predvečer so preskerbeli verli kostanjeviški pevci: Gospodje K. Premerl, J. Žarna, A. Sekula pod vodstvom g. kaplana. Tenorista g. Franjo Marok-a je bolezen zaderževala, da ni mogel s svojim prijetnim glasom pri petji sodelovati — namestoval ga je gosp. kaplan. Pevci so, kakor pri drugih priložnostih, tudi ta večer pokazali točnost v izpeljavi in svoje prijetne glasove. Živili! — Za slovesnost je preskerbel nek duhoven, častilec g. župnika, dve himni, cerkveno pesen in podoknico, katere je P. Hugolin prav lepo vglasbil v moške glasove in ste občinstvu posebno dopadle. — V cerkvi so pele domače pevke z domačimi pevci. „Tantum ergo“ je bil P. Ang. Hribar-jev v F-dur. Potem se je pela Molitor-jeva „Missa in honorem s. Fidelis a Sigmaringa Martyris“, Op. XII., s popolnim tekstom prav po cerkvenih zahtevah. (Sliši se tožiti, da Molitor-jeva maša ne dopada, da je dolgočasna; to pa izvira od tod, ker se navadno prepočasi poje. Mi smo jo peli v hitrejšem tempo in nek župnik, ki jo je že večkrat slišal peti, mi je rekel, da dela tako peta ves drug efekt.) Za graduale in ofertorij se je pela že omenjena P. Hugolin-ova cerkvena pesen v kvartetu, ki je občinstvo posebno ganila.

Razun rezponzorij in „Te Deum“-a se je pelo vse v cerkvenem duhu. Žalibog, da zaradi pomanjkanja časa ni bilo mogoče „Te Deum“ pevcev naučiti. — Veliko se je trudil naš verli nadučitelj g. L. Abram s pevkami, ki ne poznajo sekiric, in je moral njim za omenjeno latinsko mašo potrebna muzikalna znamenja še-le razložiti. Hvala mu! Hvala gre pa tudi gg. pevcem, ki so vkljub obilnim svojim opravilom prav pridno k skušnjam hodili. Upam, da so se vsi, ki so se trudili pri skušnjah, po doveršeni slovesnosti lahko oddahnili, svesti si, da njihov trud ni bil zastonj — vsi so svoje naloge prav dobro izvršili.

Pri tej slovesnosti pa se je marsikateri nasprotnik cecilijanske ideje lahko prepričal, da se tudi po malih mestih in na deželi dá izpeljati petje v cerkvenem duhu, po cerkvenih

zahtevah, le resne volje je treba in truda, pa se vse doseže. Pred cecilijanstvom ni treba imeti nikakošnega strahu. Nikar pa ne mislite, da se je pri nas v Kostanjevici le pri omenjeni slovesnosti v cerkvenem duhu pelo; z veseljem omenim, da smo že prej slišali več pesem iz cerkvenega glasbenika peti in tu le še željo izrekam, da bi jih v prihodnje še več slišali.

— **Iz Goriškega.** (VIII. zbor nemškega Cecilijinega društva v Augsburg-u v dnéh 9.—11. avgusta t. l.) — O tem zboru nam eden čč. gg. deležnikov piše:

Obiskovalcev je bilo sila veliko; do 750 imen je znanih. Vidil si duhovnov, učiteljev in organistov iz vseh krajev Nemčije skupaj zbranih, samo Regenburžanov ni bilo. Mnogo jih je Švica poslala, nekaj Francoska; celó Irska je imela 10 zastopnikov. (Iz Avstrije bilo jih je samo 27.) Zares lepo število Cecilijancev, prijateljev prave cerkvene glasbe! Ta imenik sam nam že kaže, kako daleč je proderla ideja cecilijanska. Vlada pruska je poslala na svoje stroške 4 organiste k zborovanju, vrtemberška celó 10.

V pondeljek 9. avgusta o poldné dospemo 3 slovenski cecilijanci v Augsburg, nekdanjo rimsko „Augusta Vindelicorum“, v srednjem veku zeló bogato in sloveče, a še sedaj imenitno mesto švabske dežele s 55.000 preb. ($\frac{1}{3}$ protestantov).

Najprej si poskerbimo vstopnice k predstavam in zborovanju, dalje tudi prenočišče, katero nam je za to odbran odsek nasvetoval. Reklo se je naši gostilni „zur finsteren Stuben“, in ni ravno nečasti delalo svojemu imenu.

Potem hitimo v stolno cerkev (star in velik gotiški hram za 10.000 ljudi prostora), kjer so se pele Mettenleiter-ja večernice k prazniku sv. Lorenca, menda patrona stolnice. Pevcev je bilo nad 100, ljudi vse polno. Psalmi so se peli en verz koralno, ter enoglasno, drugi pa 4glasno v falso-bordoni slogu. Lepo in korektno so se pele antifone, tako tudi himnus, katerega so, da ni predolgo terpelo, po nekoliko recitali. Najlepše se je glasil magnificat. Zeló zadovoljni zapustimo cerkev. Slišali smo večernice, kakor imajo biti.

Med tem, ko udje-cecilijanci zborujejo, ter o svojih družbenih zadevah debatujejo, si ogledamo nekoliko mesto, katero ima tako slavno preteklost za seboj. Razun velikih gotiških cerkvá nima mesto nič kaj posebnega; ozke ulice po starem sezidane hiše nam kažejo, da je mesto staro; sicer se je pa tudi tu že marsikaj moderniziralo, in ko bi ne slišal krog sebe govoriti nam prav težko razumljivo švabščino, bi lahko mislil, da sem kje v Gradci ali v Ljubljani.

Proti večeru so bile v prostorni cerkvi sv. Urha, kjer je tudi svetnik pokopan, litanije. Pevci, razdeljeni na 2 kora, so peli krasne Tresch-ove lavr. litanije tako, da eni so peli vedno le: „Sancta Maria“ i. t. d. drugi pa z „ora pro nobis“ odgovarjali.

Pervi večer so nam vljudni Augsburguržani napravili veselico v tako zvanem „Schies-graben-u“. V veliki in elegantni dvorani se je vse terlo ptujih in domačih gostov. Igrala je godba bavarskih topničarjev in pel je impozanten kor domačega pevskega društva (150 udov) prav krepko in čvrsto. Poznati je bilo, da so se hoteli ta večer posebno izkazati. — Drugo jutro ob 7. so pele čč. frančiškanske nune v svoji samostanski cerkvi „Maria Stern“ Witt-ovo 2glasno mašo „in hon. St. Augustini“ sè spremljavo na orgljah, vse drugo bilo je koralno. Škoda, da je bila cerkev premajhna, gnječa in ulični šum pa prevelik, da se petje ni bolje umeti moglo. Kajti to petje je bilo vzorno cecilijansko in najboljše, kar sem ga kedaj slišal. Tak koral bi moral vsakemu dopasti. Tako so ga morale prepevati kristijanske device prvih stoletij, ko so verni še v katakombah najsvetejše skrivnosti s petjem svojim spremljevali. Po glasu soditi, ni bilo več nego 10—15 pevkinj na koru, a bile so posebno izurjene. Intonacija je bila čista, izgovarjava umevna in s povdarkom, rahli „pianissimo“ se je menjaval z lepim „crescendo“. Kaj tacega zamore le čisto in pobožno serce, ki to kar poje tudi v sercu občuti.

O 8 $\frac{1}{2}$ bil je v stolnici najprej govor*), v katerim je govornik mojstersko obravnaval: kakošno glasbo želi cerkev, kaj zahteva od pevcev, kaj od svojih vernih. Takih govorov še na Slovenskem pogrešamo. Pridigi je sledila pontifikalna maša, katero so služili preč. škof sami. Pela se je težka Greith-ova instrumentalna maša „missa solemnis“, vloge so

*) Prihodnja številka „Cerkv. glasb.“ ga bode prinesla. Ur.

bile Witt-ove, na konci še veličasten Haller-jev „Te Deum“. Čeravno nisem prijatelj instrumentalnih maš, me je vendar ta zadovoljila, ker se je mojstersko delo lepo pelo in instrumenti niso prevladali petja. Cecilijanski kritiki so imeli o pevcih marsikaj grajati, kakor: da ne znajo še o pravem času sopsti, da nimajo še pravega cecilijanskega piano, a nam začetnikom in diletantom je bilo tudi tako predavanje sila povšeči. Ljudstva je bilo prepolno in čeravno raznih stanov, tudi vojaškega, so se vsi do konca prav spodobno vedli.

(Konec prih.)

— **Na Dunaji**, 20. oktobra. — Žalostne homatije pri Dunajskem cecil. društvu so se zdaj toliko razvile, da mi je mogoče o njih rezultatu poročati.

Kar smo prevedeli in prerokovali, to se je zgodilo. Advokat Hausleitner in W. Schwarz sta, odstranivši iz društva vse jim neprijetne in nasprotno elemente (duhovne in prave cecilijance), toliko časa samovlastno obdržala vodstvo, da sta konstituirala novo društvo pod prejšnjim imenom. Prejšnji udje so sicer krepko protestirali proti takemu brezobzirnemu in protipostavnemu početju pri c. k. niže-avstrijskem namestništvu — a to ni dalo nobenega odgovora. In tako je res po nemarnem in slabem vodstvu predsednikovem in po intrigah zvitega advokata razrušilo se trinajstletno cecilijansko društvo, in vse v tem času nabrano premoženje je z arhivom vred prišlo v roké pseudo-cecilijanske svojati. To Vam je res pravi monstrum cecilijanskega društva, izrastek in zercalo Dunajskega življenja in mišljenja.

Uže njega porod je obskuren.

Advokat H. je namreč proti vsem pravilom prav po svojem okusu nabral in v društvo sprejel take muzikante in organiste, ki delajo po Dunajskih cerkvah **le sebi čast**, a Bogu nikake, ter s temi priverženci sklical 25. septembra ob 1/2 9. zvečer v neki privatni sobi „občni zbor“. In tako so svoji pri svojih lahko sami svoje v odbor volili. To novo društvo, kateremu so pri porodu svetile „zvezde in luna jasna“, bode gotovo razsvetilo ves ultramontanski mračnjaški svet s svojimi reformami. Porok temu so Vam kapacitete, ki sedé v novem odboru: Leopold Eder, „slavnoznani“ dirigent pri sv. Avguštinu, ki daje vsako nedeljo v tamošnji cerkvi koncerte ljudom in judinjam; dr. Otto Bach, novonastavljeni organist pri votivni cerkvi, kateri sè svojim teatralnim vriščem toliko šetalcev privabi v cerkev, da tamošnjemu proštu uže preseda; Cyrill Wolf, organist pri mnogih tukajšnjih cerkvah, ki se je nekdanj stermečemu svetu imenoval pervega poznavatelja cerkvene muzike; advokat Hausleitner, ki ima „velike zasluge“ pri prejšnjem cec. društvu itd. Da bi pa nikdo ne dvomil, da je to društvo res katoliško, Vam priča ime pervosednikovo (č. g. župnik Fürst), kateri se pa že iz spoštovanja do tacihih celebritét ne bode upal prevzeti tako častnega mesta.

Kako važen prevrat za cerkveni svet se je v noči 25. sept. dogodil, so berže drugi dan javljali dunajski židovski listi, in plakati so po ulicah naznanjali, da je ustanovilo Dunajsko „cec. društvo“ šolo za organiste **brezplačno**. Kakor se vidi, imajo gospodje pri novem društvu dosti denarjev, morda so je po ranjkem društvu podedovali, kdo ve? A g. Böhm podučuje v svoji novoustanovljeni cecil. šoli le proti plačilu, ker ni nikakoršen Krüzus, niti ni ničesa podedoval po ranjkem društvu, kakor nekaj dolgov pri svojem listu in mnogo obrekovanja od judovskega časnikarstva. To so nekateri špekulanti hitro razumeli. I kaj je bil nasledek temu? Risum teneatis amici! V novo šolo za katol. cerkvene organiste se je oglasilo mnogo — **judov!** Torej na Dunaji imamo zdaj cecil. društvo — brez cecilijancev in v šoli za cerkvene organiste — nadepolne jude. — No, kaj mislite, da judi nemajo talenta za koral? „Saj so psalmi in njih petje judovska lastnina iz starega testamenta sem, in mi smo je samo prekerstili v katoliške, prijavši jim „Gloria Patri.““ Res sam dr. Witt bi ne bil prišel na to, da bi nam še le judje pokazali pravi duh koral. O srečni kat. svet! Ne iz Rima od šole Gregorijanske, ampak od Dunajskih judov ti pride odrešenje na cerkveno-glasbinem polji.

Pol smeha, pol joka. Pseudo-Cecilijanci se lahko smejejo, ubogi prof. Böhm mora pa nositi vse grehe slabega gospodarstva pri cec. društvu. Ne samo, da mora list („Wiener Blätter“) na svoje stroške izdajati, nego vsa ta cec. komedija ga drago stane.

Pravde z Hausleitnerom in stroški pri izgubi tožb, obrekovanje in insultiranje od dunajskega škandaloznega časnikarstva itd. — to ni malo! Res občudovanja vreden mož, ki mu duševni in materijalni vdarci ne uklonijo duha, nego se pri vsem tem za svojo idejo bori.

Prof. Böhm snuje sedaj novo cec. društvo za vse niže-avstrijske škofije. Na pozivih, katere ravno razposilja, novo društvo priporočajo kardinal Kutschker, škofa Angerer in Gruscha. Vidite, da ideja ne umerje; premagala je Rim, premagala bode tudi Dunaj!

Priporočam zopet prav živo, da bi podpirali, kolikor mogoče, g. Böhma in njegov list. (Naročnina 1 gl. 20 kr. VII. Sigmundsgasse 16.) Pomislite, da imamo samo enega Böhma na Dunaji in če Dunaj pridobimo — je mnogo pridobljenega.

Sedlej

Razne reči.

— Orgljarsko šolo Cec. društva, katera se je začela 5. oktobra, obiskuje letos 20 učencev: Benkovič Lovro iz Loke, Bizjak Jos. iz Polh. gradca, Brščak Jan. iz Štanjela (terzaške škofije), Cotelj Jan. iz Leš, Geso Jos. iz Tujnic, Grozdnik Al. iz Kalobja (lavantinske škofije), Hafner Jan. iz Stare Loke, Jazbar Leop. iz Ljubljane, Jeraj Fr. iz Braslovč (lavantinske škofije), Jereb Fr. iz Prežganja, Kristan Jan. iz Ljubljane, Maloverh Jurij iz Polh. gradca, Pajek Fr. iz Ljubljane, Pirnat Bern. iz Prečine, Pajsar Jos. iz Ljubljane, Remec Jos. iz Nazareta (lavantinske škofije), Snoj Pet. iz Št. Jakoba pri Savi, Tiran Ant. iz Postojne, Vilhar And. iz Studenega, Zupančič J. iz Ljubljane.

— Kan. dr. Fr. Witt, vrednik glasbenikov „Musica sacra“ in „*Mieg. Blätter f. K. M.*“ naznanja svojim naročnikom, da ga je volja, od l. 1881. naprej ves honorar, ki mu dohaja od njegovih časnikov, podariti novi Gregorijanski šoli v Rimu. Ako bi se posrečilo, število naročnikov obeh listov pomnožiti do 8000 (vsakemu 4000), bila bi ta greg. šola namenjena podpora gotovo lepa; in na ta način bi mogli tudi nepremožni cecilijanci-naročniki najlože ter sebi v prid podpirati to prekoristno in potrebno šolo. — „Musica sacra“ in „*Mieg. Blätter f. K. M.*“ pa staneta na leto — vsak le 2 marki; naročimo se toraj nanje!

— Ravnokar je prišel pri Pustetu v Ratisboni na svitlo „Caecilien-Kalender“ za l. 1880. Tudi ta (6.) letnik ima toliko imenitne in zanimive tvarine, da vseh člankov še poveršno in samo z naslovi tu navesti ni moči. Komur so prejšnji letniki znani, bode gotovo tudi rad segel po novem; saj velja le 1 m. 50 v. in zraven pa pride še čisti dobiček cerkv.-glasbeni šoli ratisbonski v prid. Kdor pa pošlje šolskemu vodji preč. g. Fr. X. Haberlu 4 marke, dobi za ta mali denar vseh šest letnikov „Caec.-Kalender“-a franco po pošti.

— Glasbeni vodija Zander v Neu-Strelitz-u je že več let opazoval, kako sprememba vremena vpliva na glasove dečkov in deklet, in je našel, da, kadar ima priti vlažno vreme, otroci navadno detonirajo navzdol, pri suhem pa nakviško. — Dobro bi storili učitelji petja, ako bi to naravno prikazen bolj opazovali.

Oglasnik.

Kako potrebno da nam je znanje cerkvenih določil gledé petja pri službi božji, to dobro vemo vsi; zato pa tudi iz serca pozdravljamo in živo priporočamo cecilijancem kakor tudi nececilijancem novo knjigo pod naslovom:

Wichtskräftige kirchliche Verordnungen über den Gesang beim katholischen Gottesdienste, sowie eine kurze Darstellung und Beleuchtung der Bestrebungen des Céc.-Vereines.

— Im Auftrage der 6. Generalversammlung des Céc.-Vereines, abgefaßt in Wittauke, Bischofsin (Amerika) im J. 1879. — Verfaßt und herausgegeben von dem Comission. — Dobi se pri Fr. Pustet-u v Ratisboni in velja 1 marko.

Pridana je listu 11. števil. priloga.

Odgovorni urednik lista Janoz Gnjezda. — Odgovorni urednik muzik. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.

